

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สถานศึกษาในสังกัดกรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เป็นสถานศึกษาที่ให้ความรู้ และฝึกทักษะทางด้านวิชาชีพช่างอุตสาหกรรม พาณิชยกรรม คหกรรม ศิลปกรรมและ เกษตรกรรม โดยเฉพาะสถานศึกษาที่เปิดสอนในหลักสูตรระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และหลักสูตร ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) โดยผู้ที่เข้า เรียนในหลักสูตรระดับประกาศนียบัตร วิชาชีพ (ปวช.) ต้องเป็นผู้ที่มีพื้นฐานความรู้สอบได้ไม่ต่ำกว่าระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า ส่วนผู้ที่เข้า เรียนในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ต้องเป็นผู้ที่มีพื้นฐานความรู้สอบ ได้ในหลักสูตรระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) หรือสอบได้ไม่ต่ำกว่าระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือเทียบเท่า ซึ่งผู้ที่เข้า เรียนในหลักสูตรทั้งสองระดับที่ได้กล่าวมาในทุกสถานศึกษาที่สังกัด กรมอาชีวศึกษาจะเป็นผู้ที่มีอายุอยู่ระหว่าง 16-22 ปี ซึ่งนับว่าเป็นช่วงที่อยู่ในช่วงของวัยรุ่นและ วัยรุ่นตอนปลาย วัลลภา เทพหัสติน ณ อยุธยา และคณะ (2527) ให้ความเห็นว่าวัยรุ่นตอนปลาย เป็นผู้ที่มีการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคมค่อนข้างสูง จึงเป็นผู้ที่มี อารมณ์อ่อนไหว ความรู้สึกไว ยังต้องการคำแนะนำความเอาใจใส่ดูแล ความเข้าใจจากอาจารย์ และผู้บริหารในการที่จะช่วยสนับสนุนให้นักศึกษาเหล่านั้นได้พัฒนาความเป็นผู้ใหญ่ในทางที่ถูกต้อง จากเหตุผลดังกล่าว จึงทำให้สถานศึกษาทุกแห่งที่สังกัดกรมอาชีวศึกษาต้องจัดอาจารย์ที่ คอยให้คำปรึกษาแนะนำและเอาใจใส่นักเรียน นักศึกษาที่กำลังเรียนอยู่ในสถานศึกษา นั้น ๆ ซึ่ง เรียกว่า อาจารย์ที่ปรึกษาที่คอยให้คำปรึกษาแนะนำช่วยเหลือป้องกัน และขจัดปัญหาของนักเรียน นักศึกษาในด้านการเรียน การคบเพื่อน การเข้าร่วมกิจกรรม ตลอดจนถึงเรื่องปัญหาส่วนตัวของ นักเรียน นักศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จทางการศึกษาตามหลักสูตรและบรรลุ วัตถุประสงค์ของสถานศึกษา ในทำนองเดียวกัน จรัส สุวรรณเวลา (2533, หน้า 7) ได้กล่าวว่า

อาจารย์ที่ปรึกษาที่มีความสำคัญอย่างมากในฐานะที่เป็นผู้ชี้แนะและรับรองการตัดสินใจของนักศึกษา ให้อยู่ในขอบเขตแนวทางอันเหมาะสม

ในบางครั้ง การให้คำปรึกษาแนะนำไม่สามารถทำให้นักเรียน นักศึกษาประสบผลสำเร็จ เท่าที่ควร และเกิดการสูญเปล่าทางการศึกษาขึ้น จากการที่มีจำนวนนักเรียน นักศึกษาบางส่วนไม่ จบการศึกษาหรือจบล่าช้ากว่ากำหนด ทั้งนี้เป็นผลสืบเนื่องมาจากอาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งเป็นบุคคลที่ สำคัญที่สุดในกรให้คำปรึกษาแนะนำทางการศึกษา ปฏิบัติบทบาทไม่เป็นไปตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับ มอบหมาย จึงไม่ตรงกับความคิดหวังและความต้องการของนักเรียน นักศึกษา ซึ่งผลมาจาก อาจารย์ที่ปรึกษาไม่เข้าใจในบทบาทและหน้าที่ของอาจารย์ที่ปรึกษาในการให้คำปรึกษาแก่นักเรียน นักศึกษา ซึ่งตรงกับ สุภาพรรณ โคตรจรัส (2522, หน้า 7) ที่ได้ให้ทัศนะว่า อาจารย์ที่ปรึกษา บางคนไม่เข้าใจบทบาทและหน้าที่ของตนในการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษา ไม่ช่วยในการวางแผน การเรียน หรือให้นักศึกษาทำตามคำแนะนำของตนเองอย่างเคร่งครัด ส่วนใหญ่ขาดความรู้ความ เข้าใจเกี่ยวกับกฎเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับข้อบังคับของการศึกษา ไม่ค่อยจะมีการติดต่อหรือความสัมพันธ์ ระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษาและอาจารย์ผู้สอน และระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษากับนักศึกษาจะพบกัน เฉพาะเวลาเปิดภาคเรียนการศึกษาเพื่อลงทะเบียนเท่านั้น จึงทำให้ผลการให้คำปรึกษาแนะนำ ไม่ประสบผลสำเร็จ และทำให้เกิดการสูญเปล่าทางการศึกษาดังกล่าว ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อ การพัฒนาประเทศที่จะต้องขาดพลเมืองที่มีคุณภาพไปอย่างน่าเสียดาย

วิทยาลัยเทคนิคลำปาง เป็นสถานศึกษาของกรมอาชีวศึกษาได้จัดให้มีอาจารย์ที่ปรึกษาที่ คอยให้คำปรึกษาช่วยเหลือแนะนำในเรื่องต่าง ๆ แก่นักเรียน นักศึกษาตามบทบาทหน้าที่และ ความรับผิดชอบตามระเบียบกรมอาชีวศึกษาว่าด้วยการบริหารสถานศึกษา พ.ศ.2529 แต่ใน ปีการศึกษา 2539 ได้มีนักเรียน นักศึกษาที่ไม่จบการศึกษาหรือพ้นสภาพการเป็นนักเรียน นักศึกษา อันเนื่องมาจากขาดการติดต่อของนักเรียน นักศึกษากับวิทยาลัยเทคนิคลำปาง และพ้นสภาพเพราะ ผลการเรียน ทั้งระดับ ปวช. และ ปวส. ทุกชั้นปี ตามประกาศวิทยาลัยเทคนิคลำปาง (2539 กขง, 2540 กขค, 2541 กขค) จำนวน 236 คน และในปีการศึกษา 2540 จำนวน 271 คน ซึ่งทำให้เกิดการสูญเปล่าทางการศึกษาเป็นอย่างมาก จากการพ้นสภาพการเป็นนักเรียน นักศึกษาของวิทยาลัยเทคนิคลำปาง จำนวนมากดังกล่าวนี้ ถ้าหากอาจารย์ที่ปรึกษาได้ให้ความสนใจ

และคอยให้คำชี้แนะแก่นักเรียน นักศึกษาก็จะทำให้ปริมาณการฟื้นฟูสภาพของนักเรียน นักศึกษาของวิทยาลัยเทคนิคลำปางลดน้อยลงได้ ซึ่งคล้ายกับผลการศึกษาของ ชาญชัย พาทมวด (2541, หน้า 2) ได้ศึกษาเรื่องการฟื้นฟูสภาพของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเทคนิค เชียงราย โดยผลของการศึกษาพบว่า ประเด็นสำคัญที่ควรได้รับการปรับปรุง แก้ไข เพื่อให้ปัญหา การฟื้นฟูสภาพของนักเรียนน้อยลง คือ ครู อาจารย์ผู้สอนและอาจารย์ที่ปรึกษา ควรให้ความสนใจ นักเรียนโดยติดตามผลการเรียน และคอยชี้แนะให้คำปรึกษา แนวทางการเรียนและข้อขัดข้องต่างๆ

จากสภาพปัญหาและความสำคัญของอาจารย์ที่ปรึกษานักเรียน นักศึกษาดังกล่าว กอปรกับ บทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษาในวิทยาลัยเทคนิคลำปาง มีสภาพเป็นอย่างไรนั้น ยังไม่มีการสำรวจ ศึกษา ผู้ศึกษาในฐานะที่เป็นบุคลากรผู้หนึ่งในวิทยาลัยเทคนิคลำปาง จึงได้ศึกษาเรื่องการปฏิบัติ ตามบทบาทที่เป็นจริง และที่คาดหวังของอาจารย์ที่ปรึกษาในทัศนะของนักเรียน นักศึกษาวิทยาลัย เทคนิคลำปาง เพื่อศึกษาว่าอาจารย์ที่ปรึกษาได้ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย เป็นไป ตามความคาดหวังของนักเรียน นักศึกษาหรือไม่เพียงใด และบทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษาที่จะเป็น ประโยชน์และเกิดผลดีแก่นักเรียน นักศึกษามากที่สุดควรเป็นอย่างไร ทั้งนี้เพื่อจะนำไปเป็นข้อมูลใน การปรับปรุงแก้ไขบทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน นักศึกษา และ เสนอแนะให้วิทยาลัยเทคนิคลำปางจัดระบบอาจารย์ที่ปรึกษาให้ประสบผลสำเร็จมากขึ้นในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาการปฏิบัติงานของอาจารย์ที่ปรึกษาในบทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังตาม ความคิดเห็นของนักเรียน นักศึกษา

ขอบเขตของการศึกษา

1. ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ นักเรียน นักศึกษาของวิทยาลัยเทคนิคลำปาง ประจำปีการศึกษา 2541 ในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ปวช. ชั้นปีที่ 1 ถึงชั้นปีที่ 3 และ นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ปวส. ชั้นปีที่ 1 ถึงชั้นปีที่ 2 ในปีการศึกษา 2541

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาครั้งนี้ จะศึกษาเฉพาะการปฏิบัติบทบาทที่เป็นจริงและที่คาดหวังของอาจารย์ที่ปรึกษาในด้านการศึกษานักเรียน นักศึกษา ด้านสวัสดิการ ด้านการพัฒนาการเรียน นักศึกษา และด้านวิชาชีพ ในทัศนะของนักเรียน นักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคลำปาง

นิยามศัพท์เฉพาะ

นักเรียน หมายความว่า ผู้ที่ได้ขึ้นทะเบียน เป็นผู้เรียนตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)

นักศึกษา หมายความว่า ผู้ที่ได้ขึ้นทะเบียน เป็นผู้เรียนตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)

อาจารย์ที่ปรึกษา หมายความว่า บุคลากรที่ทำหน้าที่ในการสอนที่ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคลำปางมีคำสั่งแต่งตั้งให้ทำหน้าที่ให้คำปรึกษาแก่นักเรียน นักศึกษา

บทบาทที่คาดหวัง หมายความว่า ความคิด ความรู้สึก ความมุ่งหวังที่นักเรียน นักศึกษาต้องการให้อาจารย์ที่ปรึกษาปฏิบัติในการให้การศึกษา

บทบาทที่เป็นจริง หมายความว่า สิ่งที่อาจารย์ที่ปรึกษาได้ปฏิบัติจริงในการให้การศึกษาแก่นักเรียน นักศึกษา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลที่ได้จากการศึกษา สามารถช่วยให้อาจารย์ที่ปรึกษาได้ทราบข้อมูลเพื่อนำไปใช้ปรับปรุงการปฏิบัติงานในการให้การศึกษาให้ตรงกับความต้องการของนักเรียน นักศึกษา ให้มากขึ้น และช่วยลดปัญหาของนักเรียน นักศึกษาให้น้อยลง